

REKOMENDACIJOS

KOMISIJOS REKOMENDACIJA

2011 m. liepos 18 d.

dėl galimybės naudotis pagrindine mokėjimo sąskaita

(Tekstas svarbus EEE)

(2011/442/ES)

EUROPOS KOMISIJA,

(4) šioje rekomendacijoje nustatyti bendrieji pagrindinių mokėjimo sąskaitų teikimo principai Sąjungoje;

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 292 straipsnį,

(5) ši rekomendacija turėtų būti taikoma kartu su 2007 m. lapkričio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2007/64/EB dėl mokėjimo paslaugų vidaus rinkoje⁽¹⁾. Atitinkamai pagrindinėms mokėjimo sąskaitoms turėtų būti taikomos taisyklės dėl sąlygų skaidrumo ir informacijos, susijusios su mokėjimo paslaugomis;

kadangi:

(1) siekiant sudaryti sąlygas vartotojams visapusiškai pasinaudoti bendrąja rinka ir bendrajai rinkai tinkamai veikti, labai svarbu užtikrinti, kad vartotojai turėtų galimybę naudotis mokėjimo paslaugomis Europos Sąjungoje (toliau – Sąjunga). Šiuo metu galimybės naudotis esminėmis mokėjimo paslaugomis neužtikrina mokėjimo paslaugų teikėjai ir garantuoja ne visos valstybės narės Sąjungoje;

(6) šios rekomendacijos nuostatomis neturėtų būti užkertamas kelias valstybėms narėms arba mokėjimo paslaugų teikėjams imtis priemonių, kurios pagrįstos teisėtomis visuomenės saugumo ir viešosios tvarkos priežastimis ir atitinka Sąjungos teisę;

(2) esami ribojamieji tinkamumo atidaryti mokėjimo sąskaitas kriterijai, kuriuos taiko mokėjimo paslaugų teikėjai ir kurie yra griežtesni už teisės aktais nustatytus reikalavimus, gali neleisti visapusiškai pasinaudoti teise į asmenų judėjimo Sąjungoje laisvę. Be to, neturėdami galimybės naudotis mokėjimo sąskaitomis, vartotojai negali patekti į pagrindinių finansinių paslaugų rinką, dėl to silpnėja finansinė ir socialinė įtrauktis ir dažnai nukenčia pažeidžiamiausi gyventojai. Dėl to vartotojams taip pat sunkiau įsigyti esminių prekių bei paslaugų. Todėl, siekiant sudaryti sąlygas vartotojams naudotis bent bendrosiomis esminėmis mokėjimo paslaugomis, būtina nustatyti principus, kuriais remiantis suteikiama galimybė naudotis pagrindinėmis mokėjimo sąskaitomis, kuri yra pagrindinis socialinės įtraukties ir sanglaudos skatinimo elementas;

(7) bet kurioje valstybėje narėje vartotojai, kurie teisėtai gyvena Sąjungoje ir neturi mokėjimo sąskaitos toje valstybėje narėje, turėtų turėti galimybę atidaryti ir naudoti pagrindinę mokėjimo sąskaitą toje valstybėje narėje. Siekiant užtikrinti, kad galimybę naudotis pagrindinėmis mokėjimo sąskaitomis turėtų kuo daugiau žmonių, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad vartotojai turėtų galimybę naudotis tokia sąskaita nepaisant jų finansinių aplinkybių, kaip antai bedarbiystė arba asmens bankrotas. Tačiau teisė naudotis pagrindine mokėjimo sąskaita bet kurioje valstybėje narėje turėtų būti suteikiama laikantis reikalavimų, nustatytų 2005 m. spalio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/60/EB dėl finansų sistemos apsaugos nuo jos panaudojimo pinigų plovimui ir teroristų finansavimui⁽²⁾, visų pirma, kiek tai susiję su deramo klientų patikrinimo procedūromis;

(3) svarbu užtikrinti, kad principai, kuriais remiantis suteikiama galimybė naudotis pagrindinėmis mokėjimo sąskaitomis, būtų nuosekliai taikomi visoje Sąjungoje. Vis dėlto, tam, kad šie principai būtų veiksmingesni, juos reikėtų įgyvendinti atsižvelgiant į bankininkystės įpročių įvairovę Sąjungoje;

(8) be to, ši rekomendacija neturėtų daryti poveikio mokėjimo paslaugų teikėjo pareigai išskirtinėmis aplinkybėmis nutraukti pagrindinės mokėjimo sąskaitos sutartį, kaip

⁽¹⁾ OL L 319, 2007 12 5, p. 1.

⁽²⁾ OL L 309, 2005 11 25, p. 15.

numatyta pagal atitinkamus Sąjungos ar nacionalinės teisės aktus, pvz., su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu arba nusikaltimų prevencija bei tyrimu susijusius teisės aktus;

- (9) siekiant užtikrinti, kad pagrindinės mokėjimo sąskaitos būtų teikiamos atsižvelgiant į specifines nacionalines aplinkybes, valstybės narės turėtų turėti galimybę pagal skaidrumo, nediskriminavimo ir proporcingumo principus skirti vieną, kelis ar visus mokėjimo paslaugų teikėjus. Priemonėmis, kurias valstybės narės priims tuo tikslu, neturėtų būti iškreipta mokėjimo paslaugų teikėjų tarpusavio konkurencija ir jos turėtų būti pagrįstos skaidrumo, nediskriminavimo ir proporcingumo principais. Šiuo atžvilgiu valstybės narės turėtų viešai paskelbti teikėjų, kurie atsako už pagrindinės mokėjimo sąskaitos teikimą, teises ir pareigas;
- (10) siekiant užtikrinti požiūrio skaidrumą ir sąžiningumą ir sudaryti sąlygas vartotojui ginčyti mokėjimo paslaugų teikėjo sprendimą, mokėjimo paslaugų teikėjas turėtų informuoti vartotoją apie atsakymo suteikti galimybę naudotis pagrindine mokėjimo sąskaita priešastis ir pagrindą;
- (11) galimybė naudotis tam tikromis esminėmis paslaugomis turėtų būti garantuojama bet kurioje valstybėje narėje. Su pagrindinėmis mokėjimo sąskaitomis neatskiriama susijusios paslaugos, be kita ko, turėtų būti galimybė į sąskaitą įmokėti ir iš jos išimti grynuosius pinigus. Jomis turėtų būti sudarytos sąlygos vartotojui atlikti esmines mokėjimo operacijas, kaip antai gauti pajamas ar išmokas, apmokėti sąskaitas ar sumokėti mokesčius ir pirkti prekes bei paslaugas, įskaitant tiesioginį debetą, kredito pervedimą ir mokėjimo kortelės naudojimą. Siekiant užtikrinti kuo didesnę finansinę įtrauktį, tokiomis paslaugomis turėtų būti sudaromos sąlygos pirkti prekes ir paslaugas internetu, jei techniškai įmanoma. Jomis taip pat turėtų būti vartotojui suteikiama galimybė inicijuoti mokėjimo nurodymus pasinaudojant mokėjimo paslaugų teikėjo internetinės bankininkystės sistemomis, jei techniškai įmanoma. Tačiau teikiant pagrindinę mokėjimo sąskaitą neturėtų būti leidžiama vykdyti mokėjimo nurodymus, jei atlikus tokius mokėjimo nurodymus sąskaitos likutis taptų neigiamas. Galimybė gauti kreditą savaime neturėtų būti laikoma pagrindinės mokėjimo sąskaitos paslaugų dalimi ar su tokia sąskaita susijusia teise;
- (12) kai mokėjimo paslaugų teikėjas ima mokesť iš vartotojo už sąskaitos atidarymą, tvarkymą ir uždarymą ir už paslaugų, kurios yra neatskiriama su ja susijusios, naudojimą, kaip apibrėžta šioje rekomendacijoje, bendra mokesčių suma turėtų būti teisinga vartotojui ir turėtų būti tokia, kad atsižvelgiant į specifines nacionalines

aplinkybes vartotojui nebūtų užkertamas kelias atsidaryti pagrindinę mokėjimo sąskaitą ir naudotis su ja susijusiomis paslaugomis. Visi papildomi mokesčiai vartotojui, kai nesilaikoma kurių nors sutartyje nustatytų sąlygų, taip pat turėtų būti teisingi;

- (13) siekiant užtikrinti, kad teisingo mokesčio principas būtų įgyvendinamas nuosekliai ir veiksmingai, valstybės narės turėtų nustatyti, kas yra teisingas mokesťis, remdamosi šioje rekomendacijoje nustatytais orientaciniais kriterijais, kuriuos galima vertinti visus kartu;
- (14) siekiant skatinti finansinę įtrauktį, būtina taip pat nustatyti priemones vartotojams geriau informuoti apie galimybę turėti pagrindines mokėjimo sąskaitas. Todėl valstybės narės ir mokėjimo paslaugų teikėjai vartotojams turėtų teikti bendro pobūdžio, aiškią ir suprantamą informaciją apie pagrindinius tokių sąskaitų požymius bei jų naudojimo sąlygas ir apie praktinius veiksmus, kuriuos vartotojas turėtų atlikti pasinaudodamas teise atsidaryti pagrindinę mokėjimo sąskaitą. Be to, vartotojas turėtų būti informuojamas, kad norint naudotis pagrindine mokėjimo sąskaita nebūtina pirkti papildomų paslaugų;
- (15) siekiant laikytis šioje rekomendacijoje išdėstytų nuostatų, reikia tvarkyti vartotojų asmens duomenis. Jų tvarkymas reglamentuojamas 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ⁽¹⁾, konkrečiai – jos 6, 7, 10, 11, 12 ir 17 straipsniais, siekiant užtikrinti, kad duomenys būtų tvarkomi teisingai ir teisėtai ir kad būtų laikomasi pagrindinės teisės saugoti asmens duomenis, visų pirma kiek tai susiję su bendraisiais būtinybės ir proporcingumo reikalavimais, duomenų subjekto teise susipažinti su savo duomenimis, netikslių duomenų ištaisymu ir ištrynimu arba blokavimu, ir jos 28 straipsniu dėl nepriklausomų duomenų apsaugos valdžios institucijų vykdomos stebėsenos, kad būtų laikomasi Direktyvos 95/46/EB;
- (16) vartotojai turėtų turėti galimybę pasinaudoti veiksmingomis skundų teikimo ir teisių gynimo ne teismo tvarka procedūromis ginčams, kilusiems dėl šioje rekomendacijoje nustatytų principų, spręsti. Gali būti naudojamos esamos įstaigos ir sistemos, pvz., įstaigos ir sistemos, sukurtos ginčams dėl Direktyvoje 2007/64/EB nustatytų teisių ir pareigų spręsti;
- (17) kad šioje rekomendacijoje nustatyti principai būtų įgyvendinti, turėtų būti geriau užtikrinama vykdant priežiūros vertinimą nacionaliniu lygiu. Kompetentingoms institucijoms turėtų būti suteikti įgaliojimai, kad jos galėtų veiksmingai atlikti stebėsenos pareigas;

⁽¹⁾ OL L 281, 1995 11 23, p. 31.

- (18) valstybės narės turėtų turėti patikimus metinius statistinius duomenis: bent jau atidarytų pagrindinių mokėjimo sąskaitų skaičių, atsisakymų atidaryti ir atidarytų pagrindinių mokėjimo sąskaitų sutarčių nutraukimo skaičių, taip pat mokesčių, susijusių su pagrindinėmis mokėjimo sąskaitomis, duomenis. Valstybės narės raginamos tam naudoti visus svarbius informacijos šaltinius. Šią informaciją kasmet, o pirmą kartą – ne vėliau kaip 2012 m. liepos 1 d., jos turėtų pranešti Komisijai;
- (19) valstybės narės turėtų būti raginamos imtis reikiamų priemonių užtikrinti, kad ši rekomendacija būtų pradėta taikyti ne vėliau kaip per 6 mėnesius po jos paskelbimo. Remdamasi valstybių narių pateiktomis ataskaitomis, Komisija stebės ir vertins priemones, kurių bus imtasi iki 2012 m. liepos 1 d. Remdamasi šios stebėsenos rezultatais, Komisija siūlys visus reikiamus veiksmus, įskaitant, jei reikia, teisėkūros priemones, siekdama užtikrinti, kad šios rekomendacijos tikslai būtų visiškai įgyvendinti,

PRIĖMĖ ŠIĄ REKOMENDACIJĄ:

I SKIRSNIS

Apibrėžtys

1. Šioje rekomendacijoje vartojamų terminų apibrėžtys:

- a) vartotojas – bet kuris fizinis asmuo, kuris veikia siekdamas tikslo, nesusijusio su jo vykdoma prekyba, verslu, amatu ar profesine veikla;
- b) mokėjimo paslaugų teikėjas – mokėjimo paslaugų teikėjas, kaip apibrėžta Direktyvos 2007/64/EB 4 straipsnio 9 dalyje, atsakingas už pagrindinių mokėjimo sąskaitų siūlymą pagal 3 dalį;
- c) mokėjimo sąskaita – vieno vartotojo vardu atidaryta sąskaita, naudojama mokėjimo operacijoms vykdyti;
- d) mokėjimo operacija – mokėjimo operacija, kaip apibrėžta Direktyvos 2007/64/EB 4 straipsnio 5 dalyje;
- e) lėšos – lėšos, kaip apibrėžta Direktyvos 2007/64/EB 4 straipsnio 15 dalyje;
- f) sutartis – bendroji sutartis, kaip apibrėžta Direktyvos 2007/64/EB 4 straipsnio 12 dalyje.

II SKIRSNIS

Teisė naudotis pagrindine mokėjimo sąskaita

- 2. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad bet kuris vartotojas, teisėtai gyvenantis Sąjungoje, turėtų teisę atsidaryti ir naudoti pagrindinę mokėjimo sąskaitą, teikiamą jų teritorijoje veiklą vykdančio mokėjimo paslaugų teikėjo, su sąlyga, kad vartotojas dar neturi mokėjimo sąskaitos, kuri jam sudarytų sąlygas jų teritorijoje naudotis 6 dalyje išvardytomis mokėjimo paslaugomis. Tokia teisė turėtų būti taikoma nepaisant vartotojo finansinių aplinkybių.
- 3. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad bent vienas mokėjimo paslaugų teikėjas būtų atsakingas už pagrindinių mokėjimo sąskaitų siūlymą jų jurisdikcijoje. Šiuo tikslu jos turėtų atsižvelgti į mokėjimo paslaugų teikėjų geografinį išsidėstymą ar rinkos dalį savo jurisdikcijoje. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad taip nebūtų iškreipta mokėjimo paslaugų teikėjų tarpusavio konkurencija.
- 4. Valstybės narės turėtų imtis priemonių užtikrinti, kad mokėjimo paslaugų teikėjai, tikrindami, ar vartotojas jau turi mokėjimo sąskaitą, naudotų skaidrias, teisingas ir patikimas sistemas.
- 5. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad, atmetęs prašymą atidaryti pagrindinę mokėjimo sąskaitą, mokėjimo paslaugų teikėjas nedelsdamas raštu ir nemokamai vartotoją informuotų apie tokio prašymo atmetimo priežastis ir pagrindą. Ši teisė gauti informaciją gali būti apribota teisėkūros priemonėmis, kai toks apribojimas yra būtina ir proporcinga priemonė nacionalinio saugumo arba viešosios politikos tikslams apginti.

III SKIRSNIS

Pagrindinės mokėjimo sąskaitos savybės

- 6. Teikiant pagrindinę mokėjimo sąskaitą turėtų būti teikiamos šios mokėjimo paslaugos:
 - a) paslaugos, kuriomis sudaromos sąlygos atlikti visas operacijas, reikalingas atidaryti, tvarkyti ir uždaryti mokėjimo sąskaitą;
 - b) paslaugos, kuriomis sudaromos sąlygos į mokėjimo sąskaitą įmokėti pinigus;
 - c) paslaugos, kuriomis sudaromos sąlygos iš mokėjimo sąskaitos išimti grynuosius pinigus;

d) mokėjimo operacijų vykdymas, įskaitant lėšų pervedimą į mokėjimo sąskaitą, atidarytą vartotojo mokėjimo paslaugų teikėjo arba kito paslaugų teikėjo įstaigoje, ir iš jos;

i) atlikus tiesioginio debeto operaciją;

ii) atlikus mokėjimo operacijas mokėjimo kortele, kurią turint neįmanomos mokėjimo operacijos, viršijančios einamosios mokėjimo sąskaitos likutį;

iii) atlikus kredito pervedimus.

7. Norint turėti galimybę naudotis pagrindine mokėjimo sąskaita, neturėtų būti privaloma pirkti papildomų paslaugų.

8. Mokėjimo paslaugų teikėjas tiesiogiai ar netiesiogiai kartu su pagrindine mokėjimo sąskaita neturėtų siūlyti galimybės pereikvoti sąskaitos lėšas. Vartotojo mokėjimo paslaugų teikėjo gautas mokėjimo nurodymas neturėtų būti vykdomas, kai atlikus tokį nurodymą vartotojo pagrindinės mokėjimo sąskaitos likutis taptų neigiamas.

IV SKIRSNIS

Susiję mokesčiai

9. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad pagrindinė mokėjimo sąskaita būtų teikiama arba nemokamai, arba už teisingą mokestį.

10. Kai mokėjimo paslaugų teikėjas iš vartotojo ima mokestį už pagrindinės mokėjimo sąskaitos atidarymą, tvarkymą ir uždarymą arba už naudojimąsi viena, keliomis ar visomis 6 dalyje išvardytais paslaugomis, bendra vartotojui nustatytų mokesčių suma turėtų būti teisinga.

11. Visi papildomi mokesčiai, kuriuos mokėjimo paslaugų teikėjas gali nustatyti pagal pagrindinės mokėjimo sąskaitos sutartį, įskaitant mokesčius už sutartyje nustatytą vartotojo įsipareigojimų nevykdymą, turėtų būti teisingi.

12. Valstybės narės turėtų nustatyti, kas yra teisingas mokestis, pagal vieną ar kelis iš šių kriterijų:

a) nacionalinis pajamų lygis;

b) vidutiniai mokesčiai, susiję su mokėjimo sąskaitomis toje valstybėje narėje;

c) bendros sąnaudos, susijusios su pagrindinės mokėjimo sąskaitos teikimu;

d) nacionalinės vartotojų kainos.

V SKIRSNIS

Bendroji informacija

13. Valstybės narės turėtų pradėti kampanijas visuomenei plačiau informuoti apie galimybę turėti pagrindines mokėjimo sąskaitas, jų kainodaros sąlygas, tvarką, kurios reikia laikytis norint pasinaudoti teise naudotis pagrindine mokėjimo sąskaita, ir būdus, kaip pasinaudoti skundų teikimo ir teisių gynimo ne teismo tvarka mechanizmu.

14. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad mokėjimo paslaugų teikėjai vartotojams teiktų informaciją apie specifinius siūlomų pagrindinių mokėjimo sąskaitų požymius, su jomis susijusius mokesčius ir jų naudojimo sąlygas. Be to, vartotojas turėtų būti informuojamas, kad norint naudotis pagrindine mokėjimo sąskaita nebūtina pirkti papildomų paslaugų.

VI SKIRSNIS

Priežiūra ir ginčų sprendimo ne teismo tvarka mechanizmai

15. Valstybės narės turėtų skirti kompetentingas institucijas užtikrinti ir stebėti, kad būtų veiksmingai laikomasi šioje rekomendacijoje nustatytų principų. Tos paskirtos kompetentingos institucijos turėtų būti nepriklausomos nuo mokėjimo paslaugų teikėjų.

16. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad būtų nustatytos tinkamos ir veiksmingos skundų ir teisių gynimo procedūros, sudarančios sąlygas mokėjimo paslaugų teikėjų ir vartotojų ginčus dėl šioje rekomendacijoje nustatytų teisių ir pareigų spręsti ne teismo tvarka, tinkamais atvejais pasinaudojant esamomis įstaigomis. Be to, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad visi už pagrindinių mokėjimo sąskaitų teikimą atsakingi mokėjimo paslaugų teikėjai priklausytų vienai arba daugiau tokių įstaigų, įgyvendinančių tokias skundų ir teisių gynimo procedūras.

17. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad 16 dalyje nurodytos įstaigos aktyviai bendradarbiautų spręsdamos tarpvalstybinius ginčus.

VII SKIRSNIS

Statistinė informacija

18. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad mokėjimo paslaugų teikėjai nacionalinėms valdžios institucijoms kasmet teiktų patikimą informaciją, t. y. bent jau atidarytų pagrindinių mokėjimo sąskaitų skaičių, atsisakymų patenkinti prašymus atidaryti pagrindines mokėjimo sąskaitas skaičių ir tokio atsisakymo priežastis, tokių sąskaitų sutarčių nutraukimo

skaičių, taip pat informaciją apie mokesčius, susijusius su pagrindinėmis mokėjimo sąskaitomis. Tokia informacija turėtų būti pateikta agreguota forma.

kaip per 6 mėnesius po jos paskelbimo, ir pranešti Komisijai apie visas priemones, kurių imtasi pagal šią rekomendaciją.

19. Valstybės narės raginamos Komisijai kasmet ir pirmą kartą ne vėliau kaip 2012 m. liepos 1 d. pateikti informaciją, t. y. bent jau atidarytų pagrindinių mokėjimo sąskaitų skaičių, atsisakymų patenkinti prašymus atidaryti pagrindines mokėjimo sąskaitas skaičių ir tokio atsisakymo priežastis, tokių sąskaitų sutarčių nutraukimo skaičių, taip pat informaciją apie mokesčius, susijusius su pagrindinėmis mokėjimo sąskaitomis.

21. Ši rekomendacija skirta valstybėms narėms.

Priimta Briuselyje 2011 m. liepos 18 d.

VIII SKIRSNIS

Baigiamosios nuostatos

20. Valstybės narės raginamos imtis reikiamų priemonių užtikrinti, kad ši rekomendacija būtų pradėta taikyti ne vėliau

Komisijos vardu

Michel BARNIER

Komisijos narys